

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Русана Бейлери

за дисертационния труд на Габриела Борисова Котоманова

на тема “Основни тенденции в литературата на Албания след 1991 г.: идентичност,

емиграционни практики и обмен на модели”

Професионално направление: 2.1. Филология

Научна специалност: Литература на народите на Европа, Америка,

Азия, Африка и Австралия (Албанска литература)

Габриела Котоманова проявява интерес към различни аспекти на съвременната албанска литература още като студентка в специалност „Балканистика“ в СУ „Св. Климент Охридски“. По време на обучението си тя усвоява албански език и посещава курсове и семинари по език и култура. Заявка за по-нататъшна научна работа дава с магистърската си дипломна работа в областта на сравнителното литературознание, посветена на романи на писателки в емиграция от три балкански страни, които пишат за емигрантската съдба. Тази предварителна подготовка намира естествено продължение в разработването на докторска теза върху албанските автори, които докторантката познава най-добре и ползва в оригинал.

Албанската литература след 1991 г. се развива бурно и хаотично след освобождаването от битуващите политически догми. Албанските автори са много продуктивни и разнопосочни в рамките на кратък диапазон от време и в обема на собственото си творчество. Това налага използването на няколко методологии при работата върху посочения период. Достойнство на дисертацията е умението да приложи компонентите на сравнителното литературознание в отчетлив хронологическо-исторически разрез. Това е трудно, защото хронологическата стратификация е тънка и обхваща само отделни страни или творби на дадени автори. В резултат на това някои имена се появяват и анализират повече от веднъж в различен контекст на изследването. Дисертантката се е справила успешно с дилемата, която поставя подобна ситуация: дали да използва различни творци за илюстрация на избраните тенденции или да се придържа към по-широко известните имена, когато произведенията им позволяват това. Габриела Котоманова е успяла да комбинира обективните и субективни фактори, като се е съсредоточила както върху най-популярните и превеждани в чужбина автори, така и върху поети и писатели по свой избор. Добрият подбор на авторите придава представителност на изследването, валидира изводите й и популяризира творци, които са достъпни само на албански език.

Габриела Котоманова разбира в дълбочина същността на процесите в албанското общество, култура и литература, които описва. По отношение на идентичността става дума за цивилизационната принадлежност на албанската култура към Запада или към Изтока, по която периодически възникват спорове в средите на писателите и интелектуалците в самата Албания и в албаноезичните среди. Докторантката борави много внимателно с противоречията и ги интерпретира безпристрастно, като се позавава на конкретни публикации по този въпрос. Постепенно темата за националната идентичност прелива в миграционните практики. Проследени са взаимовръзките между творческите решения на проблема за идентичността и индивидуалния емигрантски статус на авторите. Оценявам високо точно това проникване в авторовото битие, защото в съвременната албанска литература то има осезаемо отражение върху съответната художествената продукция. Габриела Котоманова е наясно с традиционната ангажираност на албанската литература с конкретните обществени процеси и извежда последователността на „ангажирания тип литература“ като обединителна нишка спрямо предходния период, преминаваща през иначе несъпоставими теми и стилове. Обменът на модели е съсредоточен върху навлизането и рецепцията на жанрове и теми, които много отдавна не са новост в световната литература. Отсъствието им доскоро се компенсира с бърз цъфтеж, който докторантката е уловила в движение, в реално време на случващото се по време на нейната докторантута.

Достойно място в дисертацията е отделено на развитието в Албания след 1991 г. на литературната критика, паралелно с литературното творчество. Габриела Котоманова добре е разграничила съвременната ни литературна критика от тази, която се занимава конкретно със съвременния период, обект на дисертационното изследване. Тя е отразила както процесите в албанската литературна критика по принцип, така и възгледите на албанските литературоведи по интересуващата я проблематика. Усещането за чуждия манталитет в дълбочина и отразяването му отвътре навън демонстрира отлично равнище на културологични познания и заслужава похвала. Ролята на електронните медии като трибуна на литературната критика също е засегната, а важността ѝ като платформа е значително по-голяма, от мястото, което ѝ е отделено.

Авторефератът на дисертацията проследява сбито съдържанието на дисертацията, отразява основните ѝ достойнства и формулира приносните елементи. Приносните моменти са правилно осъзнати и ясно изложени. Докторантката има необходимите публикации и конферентни участия, а също педагогическа практика.

Габриела Котоманова работи съвестно и последователно по дисертационния си труд. Усилията ѝ са целенасочени и конкретни. Познанията ѝ върху албанските автори и критици са по-широки от отразените в настоящия обем на труда. Дисертацията е готова за защита, като за евентуална публикация на текста трябва да се поработи още.

Заключение: Предложения за публична защита дисертационен труд на Габриела Борисова Котоманова притежава необходимите качества за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

София,
05.04.2017 г.

Доц. д-р Русана Бейлери

